

ΕΝΟΤΗΤΑ 2^η

Α΄ ΜΕΡΟΣ : ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΘΕΩΡΙΑΣ

Η παράγραφος

Η παράγραφος είναι ένα μικρής έκτασης κείμενο με αυτονομία . Αποτελεί συστατικό στοιχείο για την οργάνωση ενός ευρύτερου κειμένου. Όπως ένα ολοκληρωμένο κείμενο/έκθεση αποτελείται από τον πρόλογο, το κύριο θέμα και τον επίλογο, αντίστοιχα, **η δομή της παραγράφου είναι :**

η θεματική πρόταση (αποτελεί τον πρόλογο της παραγράφου) ,βρίσκεται στην αρχή της παραγράφου και θέτει το θέμα ,

οι λεπτομέρειες (αποτελεί το κύριο θέμα) , είναι οι προτάσεις που αναπτύσσουν τη θεματική πρόταση

την κατακλείδα (αντιστοιχεί με τον επίλογο) , είναι η τελευταία περίοδος και αποτελεί το συμπέρασμα . Η κατακλείδα μπορεί να απουσιάζει .

Η κάθε παράγραφος ξεχωρίζει από τις άλλες από το περιθώριο που αφήνουμε στην αρχή κάθε παραγράφου.

Οι παράγραφοι συνδέονται μεταξύ τους με τις κατάλληλες **συνδετικές λέξεις** ανάλογες με τη νοηματική σχέση που έχουν μεταξύ τους.

Με τις ίδιες συνδετικές λέξεις συνδέονται και οι προτάσεις/φράσεις μέσα στην παράγραφο .

Οι συνδετικές λέξεις επιτρέπουν με φυσικότητα να περνάμε από τη μία σκέψη στην άλλη και εξασφαλίζουν μια νοηματική αλληλουχία.

Τέτοιες λέξεις και φράσεις είναι :

Όταν συνδέονται όμοια νοήματα με χρονική ακολουθία :

Επίσης , επιπλέον, παράλληλα, συγχρόνως, καταρχάς, αρχικά, ακόμα, αλλά και , ύστερα , πριν από, αφού, αφότου, όταν, κατόπιν, μετά, τέλος , εκτός από αυτό, αξίζει να σημειωθεί, όχι μόνο... αλλά και, στις θετικές τέλος επιπτώσεις, ένα εξίσου δυσάρεστο επακόλουθο , κ.λ.π.

Για διαφορετικά ή αντίθετα νοήματα:

Αλλά, όμως/κι όμως, αντίθετα, ωστόσο, παρόλα αυτά, απεναντίας, από την άλλη μεριά, εξάλλου, κ.λ.π.

Όταν πρόκειται να συνδεθεί η αιτία με το αποτέλεσμα και αντίστροφα:

Επομένως, επειδή, έτσι, ως αποτέλεσμα/ αυτό έχει ως αποτέλεσμα, προϋπόθεση όλων αυτών είναι, λοιπόν, αυτό οφείλεται σε, από τα παραπάνω βγαίνει το συμπέρασμα, για τους παραπάνω /παρακάτω λόγους, για το λόγο αυτό, εξαιτίας, αποτέλεσμα /απόρροια αυτού του πράγματος/γεγονότος...., έχει ως επίπτωση, εφόσον, κ.λ.π.

Όταν έχουμε σύγκριση:

Όσο... (ρήμα), τόσο... (ρήμα) Όπως..., έτσι και... κ.λ.π.

Προϋπόθεση :

αν, με την προϋπόθεση να, υπό τον όρο, σε περίπτωση που, κ.λ.π.

Επεξήγηση/Παράδειγμα:

δηλαδή, για τη ακρίβεια, πιο συγκεκριμένα, αυτό σημαίνει, ειδικά, μια ερμηνεία είναι ότι, που σημαίνει ότι... Δηλαδή.../ Για παράδειγμα... όπως... κ.λ.π. Εναλλακτική λύση: Είτε... Είτε... Ή... ή... κ.λ.π., λόγου χάρη, για παράδειγμα, όπως, καθώς, κ.λ.π.

Έμφαση :

βέβαια, είναι αλήθεια ότι, πράγματι, αξίζει να σημειωθεί, είναι αξιοσημείωτο, είναι αλήθεια, ιδιαίτερα σημαντικό είναι, κ.λ.π.

Ταξινόμηση/ διαίρεση

Αφενός... αφετέρου... Από τη μια... από την άλλη... κ.λ.π.

Συμπέρασμα:

Λοιπόν, επομένως, ώστε, άρα, συνεπώς, κατά συνέπεια, εν κατακλείδι, συμπερασματικά, με αποτέλεσμα, ανακεφαλαιώνοντας, συνοψίζοντας... κ.λ.π.

Β' ΜΕΡΟΣ : ΑΣΚΗΣΕΙΣ

1. Να εντοπίσετε τα δομικά στοιχεία της παραγράφου :

Ανάμεσα στα δύο παιδιά αναπτύχθηκε φιλία αληθινή. Οι λόγοι ήταν πολλοί. Πρώτα πρώτα, οι οικογένειές τους χρόνια τώρα συνδέονταν φιλικά: οι πατέρες υπηρετούσαν στον ίδιο λόχο, ενώ οι μητέρες τους ήταν συμμαθήτριες από το Δημοτικό σχολείο. Κατοικούσαν, ύστερα, στην ίδια γειτονιά· έπαιζαν στους ίδιους πεζόδρομους και κατέβαιναν συντροφιά στην αγορά. Φοιτούσαν, ακόμα, στο ίδιο σχολείο: πήγαιναν στην ίδια τάξη, μελετούσαν μαζί, είχαν κοινές αγωνίες. Κοντά σ' αυτά πρέπει να θυμηθούμε και το ωδείο, όπου αποκτούσαν μουσική παιδεία: ο Σοφοκλής μάθαινε βιολί, ο Περικλής φλάουτο. Τη χαίρονταν και οι δυο τους τη μουσική. Κι αν καμιά φορά κάποια περιστατικά τούς απομάκρυναν, αυτό δεν κρατούσε πολύ· γρήγορα πάλι αποκαθιστούσαν τις σχέσεις τους. Η φιλία τους δεν ήταν συμφεροντολογική. Αντίθετα, μάλιστα, ήταν ειλικρινής. Γι' αυτό και ολοένα βάθαινε, με αποτέλεσμα να τους κάνει ευτυχισμένους.

Χρίστος Τσολάκης, από το λόγο στη συνείδηση του λόγου, εκδ. Βάνιας, 1995

2. Οι προτάσεις που ακολουθούν αποτελούν μέρη μιας παραγράφου. Βάλτε τες στη σειρά (από το 1 έως το 8), εντοπίζοντας τη θεματική πρόταση, τις λεπτομέρειες και, τέλος, την πρόταση-κατακλείδα.

- ☐ Στον λαιμό της έλαμπε το μπριγιαντένιο παντατίφ.
- ☐ Φορούσε μαύρο βελούδινο φουστάνι με ουρά .
- ☐ Τα μαλλιά της τα είχε ψηλά σηκωμένα .
- ☐ Το βράδυ άνοιξε η μητέρα το χορό με καβαλιέρο τον Ταλάτ-μπέη.
- ☐ Κεντημένο με ασημένιες παγιέτες.
- ☐ Τι ωραίος που ήταν έτσι ο χυτός λαιμός της !
- ☐ Μ' έναν κότσο όλο μπούκλες.
- ☐ Εκεί μ' άρεσε ν' ακουμπώ τα χέρια μου όταν είχα πυρετό για να δροσίζομαι.

Διδώ Σωτηρίου , Οι νεκροί περιμένουν..., εκδ. Κέδρος, 1988 (διασκευή)

3. Σας δίνεται η θεματική πρόταση και η πρόταση-κατακλείδα και σας ζητείται να συμπληρώσετε τις λεπτομέρειες στην παράγραφο που ακολουθεί:

Θεματική πρόταση : Οι γονείς συχνά διαφωνούν με τα παιδιά τους σχετικά με τη χρήση των ηλεκτρονικών παιχνιδιών/κινητών τηλεφώνων .

Λεπτομέρειες: Αντλήστε υλικό, αφού σκεφτείτε:

- σε ποια θέματα διαφωνούν,
- τι υποστηρίζουν οι γονείς,
- τι αντιλέγουν τα παιδιά.

Κατακλείδα : Τελικά οι διαφωνίες αυτές οδηγούν σε πολλή φασαρία.

4. Στην παρακάτω παράγραφο, να συμπληρώσετε τα κενά με τις κατάλληλες συνδετικές λέξεις.(Να ανατρέξετε στα στοιχεία θεωρίας στο Α΄ Μέρος).

Αυτό το καλοκαίρι διέψευσε το όνομά του για : Εκτεταμένες καταστροφές από πρωτοφανείς πλημμύρες στην Πράγα, στη Δρέσδητην κεντροανατολική Ευρώπη. ήταν οι δεκάδες νεκροί και ζημιές δισεκατομμυρίων ευρώ. τους χίλιους έφτασαν οι νεκροί στην ανατολική Ασία, ενώ δέκα εκατομμύρια άνθρωποι στην Κίνα απειλούνται από πλημμύρες. Νερό καλύπτει ήδη μέρος του Βόρειου Πόλου, στη θέση των αιώνιων πάγων. , η ξηρασία στεγνώνει εκτεταμένες ζώνες στην Αφρική. Τυχαία όλα αυτά; Όχι! ότι τα λεγόμενα «ακραία καιρικά φαινόμενα» εκδηλώνονται τέσσερις φορές συχνότερα τα τελευταία χρόνια η συντριπτική πλειοψηφία των επιστημόνων θεωρεί ότι ο «κακός μας ο καιρός» οφείλεται σε μεγάλο βαθμό στο φαινόμενο του θερμοκηπίου, στην άνοδο της μέσης θερμοκρασίας της Γης, κυρίως των εκπομπών διοξειδίου του άνθρακα. Βιβλία ολόκληρα δεν αρκούν για να χωρέσουν οι προειδοποιήσεις οργανισμών και επιστημόνων. Όλα όμως συνοψίζονται στο «Δεν πάει άλλο!». Τόσο απλό και τόσο δύσκολο. Δύσκολο, απαιτεί ρήξεις με μεγάλα συμφέροντα. Συμφέροντα που έχουν επιβάλει την πολιτική τους.

περ. «ΟΙΚΟ», εφημ. Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ, 2002 (διασκευή)